

Godkjent
17.2. 2015

Protokoll Kirkerådet (KR)

29.-30.01.2015 Granavolden Gjæstegiveri, Gran

Til stede:

May Lisbet Hovlid Aurdal
Kjartan Bergslid
Erling Birkedal
Ivar Braut
Helga Haugland Byfuglien
Dag Jostein Fjærvoll
Agnes Sofie Gjaset
Runar Godø

Roald Braathen
Sølvi Lewin
Svein Arne Lindø
Egil Morland
Jan Olav Olsen
Kristin Gunleiksrud Raaum
Sigurd Skollevoll

Til stede: fra MKR

Erling Pettersen (leder)

Til stede: fra SKR

Anne Dalheim (leder)

Forfall:

Ingrun Jule

Fravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:

Svein Arne Lindø 3/15, 6/15 og 7/15

Til stede fra sekretariatet:

Berit H. Agøy
Ole Inge Bekkelund
Ragnar Bredoch
Trude Evenshaug
Jan Rune Fagermoen
Åge Haavik
Jens-Petter Johnsen
Tore Johnsen

Gerd Karin Røsæg
Hans Jurgen Schorre
Tone Helene Welden
Paul Erik Wirgenes
Andreas H Aarflot

Konstituering

Møtet ble ledet av Svein Arne Lindø, og som vanlig fulgte ordningen med en saksordfører for hver sak. Det var ingen merknader til innkallingen eller sakslisten. Møtet startet med andakt.

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
KR 01/15	Orienteringssaker KR 01.1/15 Muntlig orientering fra KR, MKR, SKR og BM KR 01.2/15 Høringssvar – forslag til forskrift om adopsjon av barn fra utlandet KR 01.3/15 Finansiering av alternative lister i kirkevalget 2015 - svar på søknad fra Åpen folkekirke – brev av 9.1.15 KR 01.4/15 Dialogarbeid i Den norske kirke – brev fra Areopagos 6.1.2015 KR 01.5/15 KVs sentralkomitémøte juni 2016 i Trondheim KR 01.6/15 Tolkning av Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-7 fjerde ledd – annengangs vurdering KR 01.7/15 Høringssvar av 10.01.2015 – Revidering av Helsedirektoratets Veileder for Psykososial tiltak etter kriser, ulykker og katastrofer (IS-1810) – Ekstern høring Uttalelse om Søndagsåpne butikker
KR 02/15	Referatsaker KR 02.1/15 Referat fra SMM-rådsmøte 10.12.2014 KR 02.2/15 Protokoll frå Liturgisk Musikkutval 5. – 6.1.2015
KR 03/15	Årsplan for de sentralkirkelige råd 2015
KR 04/15	Liturgisk musikk
KR 05/15	Forfatningen <i>Den norske kirkes grunnlag</i>
KR 06/15	Klimamelding for Den norske kirke – klimafotavtrykksanalyse og samhandlingsplan for klima miljø og bærekraft 2015-2030
KR 07/15	Det fremtidige behovet for lovgivning om Den norske kirke – Stortingets rolle i kirkestyret
KR 08/15	Veivalg for fremtidig kirkeordning. Høringsnotat

KR 01/15 Orienteringssaker

KR 01.1/15 Muntlig orientering ved KR, MKR, SKR og BM

Kirkerådet ved direktør:

- Tur til Madagaskar etter invitasjon fra NMS
- Personalia
- Sjømannskirken på nett med Dnk slik at kirkelige handlinger blir registrert
- Oversikt over saker til KM i 2016 og 2017 til KR i mars, mulig det vil legges frem forslag om ekstraordinært KM tidlig høst 2016
- Det som ikke skulle skje, bok til utdeling
- Dåpsløftet – mobilisering for dåp i Den norske kirke

Mellomkirkelig råd ved leder:

- MKRs uttalelse om tvangsretur av konvertitter følges ikke opp fra myndighetenes side
- Debatten om yringsfrihet – viktig at debatten følges opp med fortsatt dialog mellom MKR-Islamsk råd

Samisk kirkeråd ved leder:

- Neste møte i SKR avholdes i Kirkenes i mars

Bispemøtet ved preses:

- Kompetanseheving for nye biskoper – innføringskurs
- Bispemøtet i februar åpner med gudstjeneste og seminar om fattigdomsproblematikken
- Lengeværende barn av asylsøkere

- KR 01.2/15 Høringssvar – forslag til forskrift om adopsjon av barn fra utlandet
- KR 01.3/15 Finansiering av alternative lister i kirkevalget 2015 - svar på søknad fra Åpen folkekirke – brev av 9.1.15
- KR 01.4/15 Dialogarbeid i Den norske kirke – brev fra Areopagos 6.1.2015
- KR 01.5/15 KVs sentralkomitémøte juni 2016 i Trondheim
- KR 01.6/15 Tolkning av Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-7 fjerde ledd – annengangs vurdering
- KR 01.7/15 Høringssvar av 10.01.2015 – Revidering av Helsedirektoratets Veileder for Psykososial tiltak etter kriser, ulykker og katastrofer (IS-1810) – Ekstern høring

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar sakene til orientering.

Fra Kirkerådets behandling:

Kristin Gunleiksrud Raaum meldte seg inhabil under drøfting av orienteringssak KR 01.3/15

Erling Birkedal fremmet forslag om at orienteringssak KR 01.6/15 tas opp som sak. Forslaget falt mot 3 stemmer.

Kirkerådet drøftet forståelse av saken *Orienteringssaker*, rådets leder legger frem et notat om håndtering av orienteringssaker.

Runar Godø ba om at det på Kirkerådets marsmøte settes av 30 min til samtale om gjennomføringen av kirkerådsmøter, herunder saksordfører- rollen og vedtaksforslag som fremlegges i møtet.

KR 01/15 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 02/15 Referatsaker

KR 02.1/15 Referat fra SMM rådsmøte 10.12.2014

KR 02.2/15 Protokoll frå Liturgisk Musikkutval 5. – 6.1.2015

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

KR 02/15 Vedtak:

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

KR 03/15 Årsplan 2015 - de sentralkirkelige råd - KR, MKR og SKR

Sammendrag

Årsplan for de sentralkirkelige råd er utarbeidet på bakgrunn av Kirkemøtets føringer og Kirkerådets budsjettvedtak i desember. Det er forutsatt at de ekstra omstillingsmidlene som Stortinget vedtok i desember vil bli disponert i planen.

Det foreliggende dokument er resultat av en lengre prosess i avdelingene og i ledelsen. Den fremlagte planen inndeler virksomheten i de fire hovedmålene som Kirkemøtet vedtok i 2014:

1. Gudstjenestelivet blomstrer
2. Flere søker dåp og trosopplæring
3. Folkekirken engasjerer seg i samfunnet
4. Flere får lyst til å arbeide i kirken

Da Kirkerådet vedtok resultatmål på disse strategiske målene i KR sak 42/14 ble det vedtatt at disse målene kan suppleres med andre nasjonale, regionale og lokale mål. I planen har vi derfor medtatt to nye hovedmål for å synliggjøre arbeidet med skille kirke stat og arbeidet utenfor Norges grenser (etter forslag fra Mellomkirkelig Råd);

5. Gjennomføre forvaltningsreformen
6. Den globale kirkens enhet synliggjøres i felles vitnesbyrd og oppdrag i verden.

Det har vært arbeidet for å tydeliggjøre målene. Disse fremgår i den interne årsplanen hvor tiltak for å nå målene er innarbeidet, videre er det angitt hvilke avdelinger som er ansvarlige for oppfølging og gjennomføring av planen. Mange tiltak skjer gjennom et samarbeid mellom avdelingene i Kirkerådet.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar det fremlagte forslag til årsplan for rådets arbeid i 2015 med de endringer som fremkom i møtet.

KR 03/15 Vedtak:

Kirkerådet vedtar det fremlagte forslag til årsplan for rådets arbeid i 2015.

KR 04/15 Liturgisk musikk

Sammendrag

Kirkemøtet 2014 gjorde følgende vedtak: «Liturgisk musikk blir behandlet som sak ved KM 2015» (sak KM 2/14). Vedtaket har sin bakgrunn i et initiativ fra Hamar bispedømmeråd. I samtalen som førte frem til vedtaket, ble det klarlagt at forslaget ikke var ment som omgjøring av den prosessen som er vedtatt for evaluering av gudstjenestereformen. Det som ble antydnet av forslagsstillerne, var et vedtak om å avslutte videre utprøving av liturgisk musikk snarest mulig etter Kirkemøtet 2015.

Bakgrunnen er at fristillingen av menighetene til hver for seg å prøve ut eller praktisere det de selv måtte velge av et stort antall varianter av liturgisk musikk, har skapt en tilstand, som mange opplever som vanskelig, på menighetsplan, men også for kirken som nasjonalt fellesskap. Det truer den gjenkjennelsen som er nødvendig i gudstjenestelivet, noe som kan komme til å sette selve folkekirken i fare. Dette kom til uttrykk i samtalen på kirkemøtet både i 2013 og i 2014.

Kirkerådet finner ikke det å avbryte utprøvningsprosessen som et tjenlig grep. Her kan Kirkerådet også støtte seg til et entydig råd fra Nemnd for gudstjenesteliv (NFG). Derimot har Kirkerådet arbeidet med å gjøre prosessen frem mot endelige vedtak om liturgisk musikk på Kirkemøtet i 2017 så tydelig og praktikabel som mulig. Nedenfor redegjøres det for denne prosessen.

Den vedtatte behandlingen på Kirkemøtet 2015 er en god anledning til en grundig samtale om forvaltningen av den liturgiske musikken innenfor rammen av den grunnleggende problemstillingen om forholdet mellom *fasthet og frihet* i gudstjenestelivet.

For å sikre at den fasen som gjenstår frem mot evaluering og vedtak om liturgisk musikk på Kirkemøtet 2017, skal bli så fruktbar som mulig, og gi best mulig grunnlag for en avgjørelse, er det oppnevnt et *musikkfaglig utvalg* som kan følge prosessen og gi faglig begrunnede råd, i første omgang til NFG. Dette utvalget har fått navnet *Liturgisk musikkutvalg* (LMU). Det er også ønskelig med et *forum* eller en kanal hvor menighetene kan rapportere til Kirkerådet og til hverandre om bruken av liturgisk musikk og hvilke erfaringer man gjør.

Kirkerådet har registrert økende tilslutning til tanken om «normalserier». Denne måten å ordne den liturgiske musikken på var fremme allerede i *Kirkemusikalsk utvalg* (KMU), som arbeidet frem til offentliggjøringen av permen *Liturgisk musikk*. Det er også nevnt i forordet til permen. Kirkerådet anbefaler å føre prosessen i denne retning.

Som det vil fremgå av det følgende, er det i tiden etter Kirkemøtet 2014 tatt en rekke grep på dette området som søker å imøtekomme mye av den uroen som Kirkemøtet gav uttrykk for. De tiltak som må treffes for å komme frem til endelige vedtak om liturgisk musikk, må innpasses i en samlet plan. En slik plan har Kirkerådet vedtatt (sak KR 60/14), se nedenfor. Den har fått tilslutning også av NFG.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

1. Kirkemøtet slutter seg til den fremlagte plan for evaluering og fullføring av gudstjenestereformen som medfører at endelige vedtak om den liturgiske musikken fattes på Kirkemøtet 2017.
2. Kirkemøtet slutter seg til tanken om å finne frem til et begrenset antall *normalserier* av liturgisk musikk, supplert med noen *valgserier* til bruk under nærmere bestemte forhold.

KR 04/15 Vedtak:

1. Kirkemøtet slutter seg til den fremlagte plan for evaluering og fullføring av gudstjenestereformen som medfører at endelige vedtak om den liturgiske musikken fattes på Kirkemøtet 2017.
2. Kirkemøtet slutter seg til forslaget om å finne frem til et begrenset antall *normalserier* av liturgisk musikk, supplert med noen *valgserier* til bruk under nærmere bestemte forhold.

KR 05/15 Forfatningen *Den norske kirkes grunnlag*

Sammendrag

Kirkemøtet i 2011 signaliserte at etter utløpet av kirkeforliket bør Den norske kirkes læregrunnlag rettslig forankres i vedtak fattet av Kirkemøtet. Første Kirkemøte etter forlikperiodens utløp, Kirkemøtet i april 2014, behandlet en sak om Den norske kirkes grunnlag hvor arbeidet med å vedta et fremtidig overordnet kirkelig regelverk ble satt i gang. Forfatningen skal inneholde de viktigste styrende elementer i kirkens fremtidige ordninger og suppleres av øvrig, underordnet regelverk knyttet til selve kirkeordningen.

Saken som fremlegges for Kirkemøtet i 2015 følger opp Kirkemøtets bestilling fra 2014 med beskrivelse av kirkens læregrunnlag, kirkens oppdrag og selvforståelse, medlemskap og dåp, kirken som demokratisk oppbygd organisasjon samt om betydningen av prestedtjenesten, andre vigslede tjenester og tilsynstjenesten. Utvelgelsen av de emner som denne saken omfatter uttrykker ikke en endelig vurdering og utvelgelse ut fra viktighet.

Den endelige forfatningen legges det opp til at Kirkemøtet skal vedta samtidig med øvrig kirkeordning når en fremtidig kirkelig rammelov er vedtatt. I denne saken legges det opp til at Kirkemøtet kun skal angi den videre retning for arbeidet, i tråd med Kirkemøtets vedtak fra 2014. Formålet med dette saksfremlegget er å kunne gi et grunnlag for dette. Saken er også begrunnet i behovet for tidlig å reflektere rundt samspillet mellom læregrunnlaget og kirkens grunnleggende oppgaver. I tillegg er det få grunner til å utsette arbeidet med å drøfte hva som kan være de viktigste styrende elementer i kirkens fremtidige ordninger, med sikte på å legge til rette for at kirken kan utføre sine oppgaver.

I lys av signalene som Kirkemøtet ga i fjor om at forfatningen skal vedtas sammen med den øvrige kirkeordningen, vil endelig behandling av Den norske kirkes grunnlag måtte ses i sammenheng med tidspunktet for når Stortinget skal vedta den mer kortfattede rammelov om kirken. På samme måte som behandling av øvrig kirkeordning knytter den videre saksgang seg i tid til *den neste fase* i reformprosessen, der kirken har uttrykt ønsket om at lovgivningen om kirken skal få et rammepreg. Kirkerådet har tidligere selv formulert at et tidsperspektiv kan være behandling med sikte på ikrafttredelse i 2020, jf. sak KR 29/13 side 25–26.

Det foreslås samtidig at innholdet i *Den norske kirkes grunnlag* etter det endelige vedtaket skal være beskyttet av særlige endringsregler. Dette blir i motsetning til den øvrige kirkeordningen. Det åpner for en *utvelgelse* av hva som er særlig beskyttelsesverdig i den fremtidige kirkeordningen.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å arbeide videre med forfatningen *Den norske kirkes grunnlag* ut fra følgende føringer:
Kirkemøtet mener forfatningen bør:
 - a. inneholde Den norske kirkes læregrunnlag, fastsatt som en videreføring av dagens gjeldende bekjennelsesskrifter i ny språkform som (*Apostolicum, Nicaenum, Athanasianum, Confessio Augustana* og *Luthers lille katekisme*).
 - b. inneholde en overordnet bestemmelse som fastslår Den norske kirkes ansvar for å arbeide for Kirkens enhet og gir uttrykk for kirkens forbindelse med den verdensomspennende kristne kirke og den evangelisk-lutherske kirkefamilien.
 - c. gi en beskrivelse av Kirkens oppdrag som kombinerer forkynnelsen av evangeliet i ord og handling.
 - d. gi uttrykk for Den norske kirkes målsetning om å skulle være en bekjennende, tjenende, misjonerende og åpen folkekirke som skal være lokalt forankret og landsdekkende.
 - e. inneholde en bestemmelse om at medlemskap i Den norske kirke er knyttet til dåpen, og at nærmere bestemmelser om rettigheter og plikter som følger av medlemskapet bør fastsettes i kirkeordningen.

- f. bestemme at Den norske kirke i alle styringsorganer skal være organisert som et samvirke mellom demokratisk valgte representanter for kirkemedlemmene og for den innstiftede tjeneste med Ord og sakrament.
 - g. beskrive hvordan kirkens oppdrag blir ivaretatt i et tjenestefelleskap, samt hvordan prestedtjenesten, andre vigslede tjenester og tilsynstjenesten inngår i dette.
2. Kirkemøtet legger til grunn at forfatningen *Den norske kirkes grunnlag* ved den endelige behandling bør vedtas med kvalifisert flertall ut fra hensynet til å oppnå bred oppslutning om forfatningen.

Egil Morland fremmet følgende forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å arbeide videre med (forfatningen) *Den norske kirkes grunnlag* ut fra følgende føringer:

Kirkemøtet mener *Den norske kirkes grunnlag* bør:

- a) inneholde Den norske kirkes læregrunnlag, fastsatt som en videreføring av gjeldende bestemmelse: Bibelen, Den apostoliske, Den nikenske og Den athanasianske trosbekjennelse, Den augsburgske konfesjon av 1530 (CA) og Luthers lille katekisme
 - b) inneholde en overordnet bestemmelse som bekrefter Den norske kirkes forbindelse med den evangelisk-lutherske kirkefamilie og den verdensvide kirke, og dens forpliktelse på å arbeide for kirkens enhet
 - c) gi en beskrivelse av kirkens oppdrag: å forkynne Guds ord som lov og evangelium, og med det også kirkens diakonale ansvar
 - d) som i forslaget fra administrasjonen
 - e) som i forslaget fra administrasjonen
 - f) bestemme at Den norske kirke i alle styringsorganer skal være organisert som et samvirke mellom valgte representanter for kirkemedlemmene og representanter for prestedtjenesten
 - g) beskrive hvordan kirkens oppdrag blir ivaretatt i et tjenestefelleskap
2. Som i forslaget fra administrasjonen

På bakgrunn av forslaget fremmet av Egil Morland, og rådets debatt ble følgende omforente forslag fremmet:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å arbeide videre med *Den norske kirkes grunnlag* ut fra følgende føringer:

Kirkemøtet mener *Den norske kirkes grunnlag* bør:

- a) inneholde Den norske kirkes læregrunnlag, fastsatt som en videreføring av gjeldende bestemmelse: Bibelen, Den apostoliske, Den nikenske og Den athanasianske trosbekjennelse, Den augsburgske konfesjon av 1530 og Luthers lille katekisme.

- b) inneholde en overordnet bestemmelse som bekrefter Den norske kirkes forbindelse med den evangelisk-lutherske kirkefamilie og den verdensvide kirke, og dens forpliktelse på å arbeide for kirkens enhet
 - c) gi en beskrivelse av kirkens oppdrag
 - d) gi uttrykk for Den norske kirkes målsetting om å være en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke som skal være lokalt forankret og landsdekkende
 - e) inneholde en bestemmelse om at medlemskap i Den norske kirke er knyttet til dåpen, og at nærmere bestemmelser om rettigheter og plikter som følger av medlemskapet bør fastsettes i kirkeordningen.
 - f) bestemme at Den norske kirke i alle styringsorganer skal være organisert som et samvirke mellom demokratisk valgte representanter for kirkemedlemmene og representanter for den vigslede tjeneste med Ord og sakrament.
 - g) beskrive hvordan kirkens oppdrag blir ivaretatt i et tjenestefellesskap, herunder hvordan prestedtjenesten, andre vigslede tjenester og tilsynstjenesten inngår i dette.
2. Kirkemøtet legger til grunn at *Den norske kirkes grunnlag* ved den endelige behandling bør vedtas med kvalifisert flertall.

KR 05/15 Vedtak:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å arbeide videre med *Den norske kirkes grunnlag* ut fra følgende føringer:
- Kirkemøtet mener *Den norske kirkes grunnlag* bør:
- a) inneholde Den norske kirkes læregrunnlag, fastsatt som en videreføring av gjeldende bestemmelse: Bibelen, Den apostoliske, Den nikenske og Den athanasianske trosbekjennelse, Den augsburgske konfesjon av 1530 og Luthers lille katekisme.
 - b) inneholde en overordnet bestemmelse som bekrefter Den norske kirkes forbindelse med den evangelisk-lutherske kirkefamilie og den verdensvide kirke, og dens forpliktelse på å arbeide for kirkens enhet.
 - c) gi en beskrivelse av kirkens oppdrag
 - d) gi uttrykk for Den norske kirkes målsetting om å være en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke som skal være lokalt forankret og landsdekkende
 - e) inneholde en bestemmelse om at medlemskap i Den norske kirke er knyttet til dåpen, og at nærmere bestemmelser om rettigheter og plikter som følger av medlemskapet bør fastsettes i kirkeordningen.

- f) bestemme at Den norske kirke i alle styringsorganer skal være organisert som et samvirke mellom demokratisk valgte representanter for kirkemedlemmene og representanter for den vigslede tjeneste med Ord og sakrament.
 - g) beskrive hvordan kirkens oppdrag blir ivaretatt i et tjenestefellesskap, herunder hvordan prestedtjenesten, andre vigslede tjenester og tilsynstjenesten inngår i dette.
2. Kirkemøtet legger til grunn at *Den norske kirkes grunnlag* ved den endelige behandling bør vedtas med kvalifisert flertall.

KR 06/15 Klimamelding for Den norske kirke – klimafotavtrykksanalyse og samhandlingsplan for klima miljø og bærekraft 2015-2030

Sammendrag

Kirkemøtet ba i vedtak KM 4/12 «Skaperverk og bærekraft – revidert prosjektplan» om utarbeidelsen av en klimamelding for Den norske kirke:

En egen klimamelding for Den norske kirke må utarbeides så raskt som mulig. Den må konkretisere hvordan alle ledd i kirkens organisasjon kan bidra til å realisere Den norske kirkes ambisjoner for klima og bærekraft.

Meldingen må også synliggjøre og etterspørre hvordan dette perspektivet er ivaretatt i andre arbeidsområder som diakoni, trosopplæring og gudstjenesteliv.

Kirkerådet har på bakgrunn av dette utarbeidet en slik klimamelding. Den består av tre deler:

1. En beskrivelse av bakgrunn og kontekst for Kirkemøtets oppdrag. Denne delen skal være en innføring i tematikken og beskriver fakta om klimagassutslipp, klimaendringer og klimapolitikk, globalt og i Norge. Den forteller også om kirkens engasjement for klima, miljø og rettferd, og den gir en del nøkkeltall for 2012 for kirkens virksomhet og økonomi.

2. En klimafotavtrykksanalyse for 2012. Den er utarbeidet med hjelp av fagmiljøer, først og fremst firmaet MiSA (Miljøsystemanalyse) i Trondheim, som siden begynnelsen av 2014 er blitt del av firmaet Asplan Viak. Denne analysen viser kirkens klimagassutslipp i 2012, generert gjennom bruk av fossile brensler, energi og kjøp av varer og tjenester.

3. Et kapittel om bærekraftig kirkeliv. I første del av dette kapitlet gjøres det rede for hvordan klima- og bærekraftperspektiver er ivaretatt i sentrale arbeidsområder i kirken.

I andre del legges det frem en plan for samhandling om miljø- og klimaledelse mellom kirkens forskjellige nivåer og aktører. Her gis det konkrete forslag til hovedfokus fremover, både for Kirkerådet, bispedømmene, lokalkirken ved menighetene og fellesrådene og Kirkens arbeidsgiver- og interesseorganisasjon KA.

Klimameldingen er tenkt som et grunnlag for og invitasjon til kirkens beslutningstakere om forpliktende deltakelse gjennom konkrete tiltak for klima, miljø og bærekraft i årene fremover. En ny klimafotavtrykksanalyse på et senere tidspunkt vil kunne vise om man har lykket med dette.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar foreliggende utkast til klimamelding for Den norske kirke med de kommentarene og endringsforslag som kom frem i møtet, og ber om at klimameldingen sendes Kirkemøtet 2015 til orientering.
2. Kirkerådet tar klimafotavtrykksanalysen til etterretning.
3. Kirkerådet ønsker at denne klimameldingen skal bli en samhandlingsplan for klima, miljø og bærekraft for perioden 2015-2030. Kirkerådet forplikter seg selv til å følge opp de handlingspunktene som er nevnt for de sentralkirkelige råd.
4. Kirkerådet ber bispedømmene og Kirkens arbeidsgiver- og interesseorganisasjon KA om å gjøre det samme.
5. Kirkerådet ber bispedømmene om å invitere sine prostier og kirkelige fellesråd til dialog, tilslutning og samhandling om klimameldingen.
6. Kirkerådet vil ta initiativ overfor bispedømmene om i fellesskap å sette seg konkrete mål for utslippsreduksjon for årene fremover.
7. Kirkerådet ber administrasjonen om å sørge for at det utarbeides en ny klimafotavtrykksanalyse for driftsåret 2017.

KR 06/15 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar foreliggende utkast til klimamelding for Den norske kirke med de kommentarene og endringsforslag som kom frem i møtet, og ber om at klimameldingen sendes Kirkemøtet 2015 til orientering.
2. Kirkerådet tar klimafotavtrykksanalysen til etterretning.

3. Kirkerådet ønsker at denne klimameldingen skal danne grunnlaget for en samhandlingsplan for klima, miljø og bærekraft for perioden 2015-2030. Kirkerådet forplikter seg selv til å følge opp de handlingspunktene som er nevnt for de sentralkirkelige råd.

4. Kirkerådet ber bispedømmerådene og KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon om å gjøre det samme.

5. Kirkerådet ber bispedømmerådene om å invitere sine kirkelige fellestråd og menighetsråd til dialog, tilslutning og samhandling om klimameldingen.

6. Kirkerådet vil ta initiativ overfor bispedømmerådene om i fellesskap å sette seg konkrete mål for utslippsreduksjon for årene fremover.

7. Kirkerådet ber administrasjonen om å sørge for at det utarbeides en ny klimafotavtryksanalyse for driftsåret 2017.

KR 07/15 Det fremtidige behovet for lovgivning om Den norske kirke – Stortingets rolle i kirkestyret

Sammendrag

Som ledd i arbeidet med å utrede kirkens fremtidige ordninger er det nyttig å avklare hvilke forhold staten fremdeles bør regulere ved lov. Denne vurderingen kan ses i lys av at kirken selv vil måtte finne løsninger på de områder der statens regulering slik vi i dag kjenner den, opphører.

Vurderingen av behovet for eller ønskeligheten av lovreguleringer, er særlig aktuell for spørsmål som vedrører kirkens forhold til andre rettslige størrelser, som for eksempel kommunen og arbeidsgivere for kirkelige rådsmedlemmer. Men også knyttet til enkelte forhold av internkirkelig karakter – som forholdet mellom kirkens rettssubjekter og spørsmålet om Den norske kirke skal ha prest i hvert sogn – reiser det seg spørsmål om ønskeligheten av lovgivning.

På grunn av legalitetsprinsippet kan ikke staten regulere kirkens eller andre selvstendige rettssubjekters forhold uten ved lov vedtatt av Stortinget. Religionsfrihetens kollektive dimensjon kommer inn som en viktig skranke for statens mulighet til å regulere Den norske kirkes indre forhold.

Saksorienteringen tar opp flere aktuelle problemstillinger, men har ingen ambisjon om å være en uttømmende katalog over alle aktuelle emner eller forhold der spørsmålet om statlig regulering kan bli reist. Det er søkt å belyse de hensyn og avveininger som særlig gjør seg gjeldende samt å legge enkelte føringer innen utvalgte spørsmål.

Den norske kirke bør være i aktiv dialog med staten for å klargjøre sin holdning til de aktuelle spørsmål.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler at Kirkemøtet treffer følgende vedtak :

1 Kirkemøtet ber Kirkerådet om å være i tett dialog med staten i anledning det arbeid som pågår med en forventet reformfase nummer to – i tid etter den nærmest forestående.

2 Kirkemøtet mener et utgangspunkt for denne dialogen bør være at det ikke skal gis mer lovgivning enn det som er nødvendig for å ivareta legitime statlige og kirkelige behov – sammenholdt med hensynet til likebehandling med andre trossamfunn.

3 Som samfunnsoppdrag ønsker Den norske kirke et fortsatt ansvar for gravferdsvirksomheten i lokalsamfunnet.

4 Med støtte til at hvert sokn som plikt for kirken skal være betjent av en prest, vil Den norske kirke kunne få et virkemiddel til å utføre sine oppgaver i alle kirkens lokalsamfunn.

5 Loven kan gi en beskrivelse som bekrefter den rettslige handleevnen som juridiske personer både for soknene og det nasjonale rettssubjektet – samt at soknene er uløselig knyttet til Den norske kirke.

6 Forståelsen av Kirkemøtet som det øverste organ for det nasjonale rettssubjektet Den norske kirke, uttrykkes i lov.

7 Den løsning som gis på forholdet mellom rettssubjektene i Den norske kirke, vil antakelig måtte nedfelles i lov i en overgangsfase. Her ønsker Kirkemøtet en løsning der soknene inngår som ledd i det nasjonale rettssubjektet. Da mener Kirkemøtet det vil være lite behov for ytterligere regulering i lovs form av forholdet mellom rettssubjektene.

8 Kirkemøtet mener det kan være aktuelt å vurdere en lovbestemmelse som gir demokratisk valgte representanter rett til fri fra arbeid for å ivareta sine verv.

9 Kirkemøtet mener det er gode grunner til å etterspørre en lovbestemmelse som forplikter arbeidsgivere utenfor kirken til å sikre ordinerte prester fra Den norske kirke en viss selvstendighet i sin yrkesutøvelse i ordnede prestestillinger. Kirkemøtet vil tro at anliggendet bak en slik regulering også kan være relevant for sammenlignbare personer fra andre trossamfunn.

10 Kirkemøtet ønsker at dagens finansieringsmodell skal fortsette, slik at kommunene beholder et lovfestet ansvar for å finansiere den lokale kirke. Kommunens ansvar kan da også for andre tros- og livssynssamfunn bli nedfelt i lov.

Jan Olav Olsen fremmet følgende forslag til vedtak:

- A. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å være i tett dialog med staten i anledning arbeidet med Kirkelov i reformfase 2.
- B. Kirkemøtet mener at utgangspunktet for dialogen skal være at det utformes en rammelov der det ikke skal gis mer lovgivning enn det som er nødvendig for å ivareta legitime statlige og kirkelige behov.
- C. Punkter som bør reguleres i loven er:
 - 1. Den norske kirke ønsker et fortsatt ansvar for gravferdsvirksomheten i lokalsamfunnet
 - 2. Den norske kirke ønsker lovfestet at hvert sokn skal være betjent av en prest
 - 3. Den norske kirke ønsker at loven skal bekrefte den rettslige handleevnen som juridiske personer både for soknene og det nasjonale rettssubjektet. Loven må også uttrykke at soknene er uløselig knyttet til Den norske kirke
 - 4. Kirkemøtet som det høyeste organ for rettssubjektet Den norske kirke må uttrykkes i loven
 - 5. Kirkemøtet ønsker at dagens finansieringsmodell skal fortsette, slik at kommunene beholder et lovfestet ansvar for å finansiere den lokale kirke. Kommunens ansvar for andre tros- og livssynssamfunn kan da bli nefelt i lov
- D. Kirkemøtet mener følgende må vurderes:
 - 1. Spørsmål som angår forholdet mellom rettssubjektene i Den norske kirke. Kirkemøtet
ønsker en ordning der soknene inngår som ledd i det nasjonale rettssubjektet
 - 2. Det kan være aktuelt å få en lovbestemmelse som gir demokratisk valgte representanter rett til fri fra arbeid for å ivareta sine verv
 - 3. Det må vurderes en lovbestemmelse som forplikter arbeidsgivere utenfor kirken til å sikre ordinerte prester fra Den norske kirke en viss selvstendighet i sin yrkesutøvelse i ordnede prestestillinger

Sigurd Skollevoll fremmet følgende forslag til endring av punkt 3 i administrasjonens forslag:

Som samfunnsoppdrag vil den norske kirke fortsatt være villig til å ha ansvar for gravferdsforvaltningen i samfunnet.

På bakgrunn av rådets debatt og fremlagte forslag fra direktør, Olsen og Skollevoll, ble følgende omforente forslag lagt frem:

I. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

- A. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å være i tett dialog med staten i anledning arbeidet med kirkelig lovgivning i reformfase 2.

- B. Kirkemøtet mener at utgangspunktet for dialogen skal være at det utformes en rammelov, der det ikke gis mer lovgivning enn det som er nødvendig for å ivareta legitime statlige og kirkelige behov. Utforming av en rammelov må sammenholdes med hensynet til likebehandling med andre trossamfunn.

- C. Temaer som Kirkemøtet mener bør reguleres i lov, er:
 1. Soknet lovfestes som Den norske kirkes grunnleggende enhet.
 2. Den norske kirke legger til grunn at det skal være lovfestet at hvert sokn skal være betjent av prest.
 3. Den norske kirke ønsker at loven skal bekrefte den rettslige handleevnen som juridiske personer både for soknene og det nasjonale rettssubjektet. Loven må også uttrykke at soknene er uløselig knyttet til Den norske kirke.
 4. Kirkemøtet som det høyeste organ for rettssubjektet Den norske kirke må uttrykkes i lov.
 5. Kirkemøtet forutsetter at dagens finansieringsmodell skal videreføres, slik at kommunene beholder et lovfestet ansvar for å finansiere den lokale kirke.
 6. Den norske kirke vil fortsatt være villig til å ha ansvaret for gravferdsforvaltningen i lokalsamfunnet som samfunnsoppdrag.

- D. Kirkemøtet mener følgende må vurderes:
 1. Spørsmål som angår forholdet mellom rettssubjektene i Den norske kirke, vil antakelig måtte nedfelles i lov i en overgangsfase. Kirkemøtet ønsker en ordning der soknene inngår som ledd i det nasjonale rettssubjektet.
 2. Det kan være aktuelt å få en lovbestemmelse som gir demokratisk valgte representanter rett til fri fra arbeid for å ivareta sine verv.

II Kirkerådet fremmer saken for Kirkemøtet i 2015. Saken behandles i komite D.

Erling Birkedal fremmet følgende tillegg til punkt c 2være betjent av prest og andre nødvendige tjenester.

Forslaget falt mot 4 stemmer.

Erling Birkedal foreslo mindre endringer i pkt. 3, 4 og 5 i forslag til vedtak. Administrasjonen sluttet seg til disse endringene.

KR 07/15 Vedtak:

I. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

A. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å være i tett dialog med staten i anledning arbeidet med kirkelig lovgivning i reformfase 2.

B. Kirkemøtet mener at utgangspunktet for dialogen skal være at det utformes en rammelov, der det ikke gis mer lovgivning enn det som er nødvendig for å ivareta legitime statlige og kirkelige behov. Utforming av en rammelov må sammenholdes med hensynet til likebehandling med andre trossamfunn.

C. Temaer som Kirkemøtet mener bør reguleres i lov, er:

1. Soknet lovfestes som Den norske kirkes grunnleggende enhet.
2. Den norske kirke legger til grunn at det skal være lovfestet at hvert sokn skal være betjent av prest.
3. Den norske kirke ønsker at loven skal bekrefte den rettslige handleevnen som juridiske personer både for soknene og det nasjonale rettssubjektet. Loven må også uttrykke at soknene er uløselig knyttet til Den norske kirke.
4. Kirkemøtet som det høyeste organ for rettssubjektet Den norske kirke må uttrykkes i lov.
5. Kirkemøtet forutsetter at dagens finansieringsmodell skal videreføres, slik at kommunene beholder et lovfestet ansvar for å finansiere den lokale kirke.
6. Den norske kirke vil fortsatt være villig til å ha ansvaret for gravferdsforvaltningen i lokalsamfunnet som samfunnsoppdrag.

D. Kirkemøtet mener følgende må vurderes:

1. Spørsmål som angår forholdet mellom rettssubjektene i Den norske kirke, vil antakelig måtte nedfelles i lov i en overgangsfase. Kirkemøtet ønsker en ordning der soknene inngår som ledd i det nasjonale rettssubjektet.
2. Det kan være aktuelt å få en lovbestemmelse som gir demokratisk valgte representanter rett til fri fra arbeid for å ivareta sine verv.

II Kirkerådet fremmer saken for Kirkemøtet i 2015. Saken behandles i komite D.

Enstemmig vedtatt

KR 08/15 Veivalg for fremtidig kirkeordning. Høringsnotat

Sammendrag

Kirkemøtet har bedt Kirkerådet fortsette arbeidet med en fremtidig kirkeordning. Parallelt med forvaltningsreformen, hvor Den norske kirkes sentrale og regionale organer forventes å få større rettslig og økonomisk selvstendighet, forbereder Kirkerådet en sak til Kirkemøtet som gir anledning til å fatte vedtak om *veivalg* av grunnleggende karakter for indre ordninger som skal gjelde for kirken. Saken som her legges frem for Kirkerådet er utkast til et høringsnotat om veivalg. Det legges opp til en bred høring første halvår 2015 og en behandling på Kirkemøtet i april 2016.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar utkast til høringsdokument om *Veivalg for fremtidig kirkeordning* og ber direktøren innarbeide de endringer som kom frem i møtet med sikte på utsendelse til bred kirkelig høring.

Følgende forslag til endring i tekst ble fremmet uten realitetsbehandling:

Erling Birkedal: Tillegg kap 8, s 58: Samtidig vil det av ulike grunner og til ulike tider, være aktuelt å vurdere kirkens relasjon og samvirke med organisasjoner og institusjoner.

Ivar Braut: Tillegg i innledningen: Kirkerådet har ikke samordnet synspunktene slik at flertallene nødvendigvis tegner ut en sammenhengende modell.

KR 08/15 Vedtak:

Kirkerådet vedtar høringsdokument om *Veivalg for fremtidig kirkeordning* og ber direktøren innarbeide de endringer som kom frem i møtet med sikte på utsendelse til bred kirkelig høring.